

Statsbudsjettet for 2015 setter valget av norsk skogstrategi på spissen

Vedlegg 1.

Bakgrunnsnotat av Johan C. Løken, styreleder i Det norske Skogselskap (20.10.2014)

Innledning

Det norske Skogselskap gjorde fra slutten av 1980-tallet skogens rolle i klimapolitikken til et sentralt spørsmål. Skog/klima er fortsatt en overordnet oppgave for selskapet i henhold til gjeldende strategi, vedtatt på landsmøtet i 2012.

I 1989 var undertegnede Stortingsrepresentant og medlem av Finanskomiteen for Høyre. Sammen med Kaci Kullmann Five fremmet jeg Dokument nr.8:47(1988-89) «Om forebygging av klimaendring ved bruk av fossile ressurser gjennom biologisk resirkulering av karbondioksyd». Denne såkalte skogstrategien ble en del av Syse-regjeringens plattform. De iverksatte de første norske forskningsprosjektene på feltet.

Undertegnede har senere nøye fulgt utviklingen i klimapolitikken med ulike innfallsvinkler som styreleder i skogforsikringsselskapet Skogbrand, planteforedlingselskapet Graminor AS og Forsvarets Forskningsinstitutt. Jeg ble oppnevnt av Stoltenberg-regjeringen som styreleder i Skogselskapet i 2008.

1. Den særnorske striden om skogens rolle i klimapolitikken

Gjennom snart tre tiår har vi hatt en strid mellom to sterkt motstridende syn på skogens rolle i klimapolitikken. Det norske Skogselskap påviste tidlig at skogen fanger og lagrer grønt karbon som i alle sammenhenger kan erstatte fossilt sort karbon. De norske skogene har i dag et brutto opptak av karbondioksid som tilsvarer våre samlede utslipp. Netto opptak – eller den årlige økningen i dette grønne karbonlageret – tar hånd om halvparten av Norges samlede utslipp av klimagasser.

Skogen og dens verdikjeder utgjør et næringssystem som raskt, virkningsfullt og omfattende – i ett grep – kan gi både mer og ny lønnsom næring og samtidig store kostnadseffektive klimagevinster. Skogsektoren har i lange perioder vært Norges viktigste og mest lønnsomme næring. Internasjonale analyser av ulike aktivaklassers avkastning plasserer investeringer i skog meget høyt.

Stortingets vedtak våren 2012 ga et godt grunnlag for den videre utviklingen av skogen som klimapolitisk virkemiddel gjennom et aktivt og bærekraftig skogbruk. Solberg-regjeringen synliggjør nå imidlertid en linje som er i sterk motsetning til dette og som mere går i retningen av miljøbevegelsens «La skogen råtne på rot»-linje.

2. Regjeringens opplegg setter valget av norsk skogstrategi på spissen

I Nasjonalbudsjettet forklarer Regjeringen på side 88:

«Nettoopptaket i skog og andre landarealer ventes å avta framover bl. a. som følge av økt alder på skogen og dermed lavere tilvekst».

I Boks 3.9 på samme side gjengis forutsetninger for forvaltningen av skogen slik:
«Det er lagt til grunn en videreføring av dagens skogplanting».

Regjeringen legger til grunn at tilveksten er fallende, men ser bort fra årsakene som er for lave investeringer i foryngelse av skog. Dette fallet forsterkes av de øvrige delene av budsjettet:

- Tiltakene under Landbruks- og matdepartementet kuttes.
- Innsatsen fra samme departement til opplysning og opplæring om skogforvaltning kuttes drastisk.
- Klima- og miljødepartementet stopper gjødslingsplanen som er det mest kostnadseffektive og raskest virkende klimatiltaket.
- Det samme departementet kutter planteprogrammet dramatisk til bare 3 millioner kroner i 2015.
- KLD vil dessuten utrede vern av skog som klimatiltak.

I en situasjon med stort behov for virkningsfulle og kostnadseffektive tiltak er det meget overraskende at skogtiltakene velges bort.

Dette kan ikke være faglig tuftet når Solbergregjeringen samtidig har gjort det grønne skiftet til sin hovedsak. Skogen og dens verdikjede er en økologisk drøm; den aller grønneste av alle grønne næringer. Når skogen er forynget går produksjonen av seg selv i generasjon etter generasjon. Produktivitetsutviklingen for høsting av skog går raskere enn i alle andre sektorer, og fortsetter.

3. Fra skandale til suksess – og fra suksess til tragedie for norsk skog

Det norske Skogselskap ble stiftet som en del av den nasjonale oppvåkningen for vel et århundre siden. Med Fridtjof Nansen i spissen vedtok Stortinget i 1913 å opprette Pengeotteriet til fordel for «Skogsaken» med Skogselskapet som pådriver for en moderne skogpolitikk.

Den gang var tilstanden i norske skoger en skandale. Gjennom århundrers rovhogst hadde vi tatt ut to tredjedeler av stående masse, uten tanke for etablering av gjenvekst. Tilveksten var nede i 10 millioner kubikkmeter.

Den årlige tilveksten er nå 25 millioner kubikkmeter. Med en fortsatt aktiv skogpolitikk kunne den økes til 50 millioner kubikkmeter. Den samlede mengden tømmer i skogene er tilbake på samme nivå som før rovhogstfasen og kan ytterligere fordobles.

Med en årlig tilvekst på 25 millioner kubikkmeter blir bruttofangsten av karbondioksid 50 millioner tonn. Dette er det samme som våre totale nasjonale utslipp.

Ved behandlingen av Klimameldingen våren 2012 fastslo et enstemmig Storting at Norge skulle føre en aktiv skogpolitikk som det mest virkningsfulle og kostnadseffektive klimatiltaket.

Vi viser til tabell 3.9 i Nasjonalbudsjettet for 2015, som vi tar inn her:

Tabell 3.9 Utslipp av klimagasser i Norge etter sektor. Mill. tonn CO₂-ekvivalenter

	1990	2000	2010	2012	2013	2020	2030
Utslipp av klimagasser medregnet skog	40,3	30,2	27,6	26,1	..	30,3	30,3
Utslipp av klimagasser	50,4	54,1	54,3	52,7	52,8	53,7	51,5
Opptak i skog	-10,1	-23,9	-26,8	-26,7	..	-23,4	-21,2
<i>Memo</i>							
Petroleum	8,2	13,2	14,1	13,8	14,0	15,4	13,7
Fastlands-Norge	42,2	40,9	40,3	38,9	38,8	38,3	37,8
Kvotepliktige virksomheter ¹	..	..	19,2	18,4	24,7	25,2	23,8

¹ EUs kvotesystem ble utvidet i 2013 med bl.a. prosessindustri.

Kilder: Statistisk sentralbyrå, Miljødirektoratet, Norsk institutt for skog og landskap og Finansdepartementet.

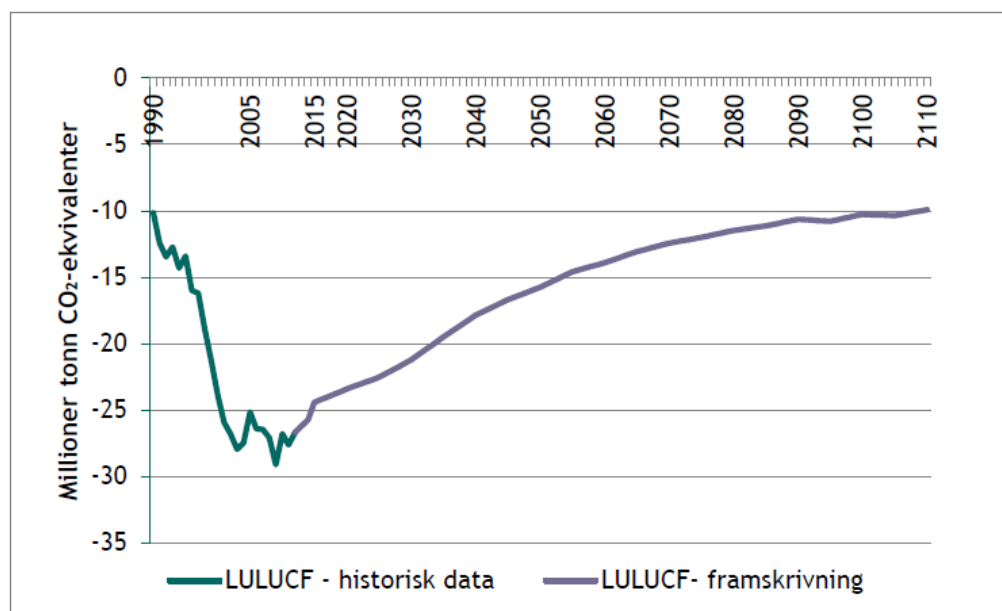
Finansdepartementet dokumenterer forfallet på side 88:

«Tilveksten går ned».

Den mengden tømmer som årlig overlates til å råtne på rot utgjør nå en større andel av tilveksten enn den mengden trevirke som årlig kommer til anvendelse i bygg og anlegg.

Omfanget av plantingen er nå nede på en femtedel av nivået vi hadde i suksessepoken.

Etter fremleggelsen av budsjettet har Miljødirektoratet offentliggjort rapport M229-2014 – «Kunnskapsgrunnlaget for lavutslippsutvikling». Denne viser et mer dramatisk fall i karbonopptaket i skog enn det Nasjonalbudsjettet gjør.

Figur 4-61 Netto CO₂ utslipp fra sektoren skog og andre landarealer (CO₂-ekvivalenter). Historiske tall fram til 2012 og framskrivinger fra 2013 og fram til 2110. Dagens klima er lagt til grunn.

I denne figuren som viser et dramatisk fall i nettobindingen av karbondioksid i norske skoger, er opptaket vist som en negativ størrelse. Dette er større jo større de negative verdiene i figuren er. Dette bygger på IPCCs metode for måling og rapportering av slike forhold.

4. Vi har to valg for den norske skogen

- Norge kan gjenta forrige århundres suksess-strategi: Fordoble tilveksten fra 25 til 50 millioner kubikkmeter og fordoble stående masse fra 900 til 1.800 millioner kubikkmeter.
- Norge kan holde plantingen på dagens lave nivå og resultatet blir en tilvekst som faller videre under 20 millioner kubikkmeter og med stor vekt på vern.

5. Stoltenbergregjeringen tilrettela to store prosjekter

Stoltenbergregjeringen fulgte ikke opp Stortingets føringer fra 2012 med kraft, men det ble utarbeidet to omfattende planer for planting og gjødsling. (Rapportene M-26, 2013 og M-174, 2014). Disse ble utarbeidet under ledelse av Miljødirektoratet i samarbeid med Statens landbruksforvaltning og Norsk institutt for skog og landskap. Solbergregjeringen stopper nå disse.

6. De folkevalgte er fratatt makten

Den mest nærliggende forklaringen på dette er at en snever krets av aktivister distansert fra naturlig høsting bekjemper et moderne aktivt bærekraftig skogbruk. Denne kretsen av personer fremmedgjort fra fotosyntesen finner vi i deler av Finansdepartementet og Klima- og miljødepartementet. De samspiller med deler av miljøbevegelsen og hovedstadsmediene. På mediesiden er Aftenposten og NRK de mest destruktive. WWF er den mest aggressive miljøvernorganisasjonen. De har gått sterkt imot all skogplanting og vil ikke ha veier i skogen. Regjeringen øker nå støtten til WWF, mens skogorganisasjonene kuttes kraftig.

7. Stortinget må ta makten tilbake

Gjennom 25 år har skogen vært et viktig element i Høyres kamp mot drivhuseffekten. Dette har også vært Fremskrittspartiets posisjon ved en rekke anledninger.

I Stoltenbergregjeringens Klimamelding fikk skogstrategien en sentral rolle. Det ble foreslått påskoging av 1 million daa. Et enstemmig Storting ga ytterligere tyngde til dette.

Sundvoldenerklæringen har også en svært tydelig skog-for-klima-profil.

8. Statsstøtten til frivillige organisasjoner under Klima- og miljødepartementet og Landbruks- og matdepartementet

Det norske Skogselskap viser til at støtten til vår virksomhet kuttes med 340.000 fra 1.140.000 til 800.000 kroner. Dette skjer samtidig med at den samlede støtten til denne ordningen faller til om lag 20 millioner fra om lag 26 millioner kroner. Vi merker oss dessuten at det samlede bidraget til våre nærstående organisasjoner er foreslått sterkt redusert.

Vi tillater oss å gjøre Stortinget oppmerksom på at den tilsvarende ordningen under KLD har et vesentlig høyere nivå – om lag 55 millioner kroner – og for enkelte organisasjoner også gir en økning. Vi forventer at Stortinget retter opp denne ubalansen som vi ikke kan se har noen føringer fra Stortinget som grunnlag. Vi tillater oss videre å foreslå at det under KLD

etableres en egen post hvor alle organisasjoner på likt grunnlag kan få støtte til utrednings- og informasjonstiltak om klimapolitikk.

9. Aktivt skogbruk – et under i klimakampen - kretsløpsfavoritten

Skog som vokser tar karbondioksid direkte ut av atmosfæren. Denne formen for karbonfangst er alle andre overlegen. Gjennom bedre skogforvaltning og skogreising på arealer uten skog kan verden fange og lagre alt det karbonet som truer klimaet. Et levende tre som vokser er samtidig både et produksjonsapparat og et lager. Fordi karbondioksid, sollys og vann er gratis er dette et uslåelig system for fangst og lagring av karbon.

Skogen fanger og lagrer karbon gratis. Det er ellers verdt å merke seg at foto-syntesen er den eneste prosess som gir den store fordel at karbonet frigjøres fra oksygenet. Fotosyntesen gir biomasse som erstatter det fossile sorte karbonet i alle sammenhenger. Den gir bygningsmaterialer, tekstiler, kjemiske produkter, dyrefor og mat. Som siste ledd i kjeden kan biomassen nyttes som energibærer.

Den mengden karbon som er en del av det globale levende lageret av planter i form av skog er av samme størrelsesorden som atmosfærens samlede innhold av karbon i form av karbondioksid.

Den klimapolitiske utfordringen består i at innholdet av karbondioksid i atmosfæren øker med omlag en halv prosent per år. En skogstrategi hvor man globalt øker samlet stående masse av skog med en halv prosent per år vil gi store gevinster. Mange av verdens land, inklusive Norge, har hatt en skogforvaltning som gjør det mulig, med ytterligere innsats, å nærme seg dette målet.

Det er dette IPCC nå gjør til et av sine aller viktigste tiltak. Det anbefales massiv skogplanting, utstrakt bruk av trevirke og bioenergi. Det foreslås også storskala bioenergianlegg med karbonfangst og lagring (BECCS), et tiltak som gjør det mulig å fjerne klimagasser fra atmosfæren når biomassen kommer fra bærekraftig forvaltede skoger.

En klimapolitikk som setter en karbonpris i alle sammenhenger ville løfte bioøkonomien, der skogbasert sektor kan spille en nøkkelrolle.

10. Bioøkonomisk skifte i verden, men feil retning i Norge

Skogen fanger karbondioksid, den lagrer karbon og gir råstoff som erstatter de fossile innsatsfaktorene. Ved særlig å ta i bruk nye metoder fra bioteknologien kan det gjøres vesentlig mer effektivt. Bioøkonomien gjør skogstrategien betydelig mer lønnsom og bærekraftig i alle disse sammenhengene. I Aftenposten 3. april i år skrev administrerende direktør Arvid Hallén i Norges Forskningsråd:

«Bærekraftig utvikling av en biobasert økonomi gir et grønt alternativ til fossile ressurser. Bioøkonomien tar utgangspunkt i en kretsløpstankegang og bruker fornybare ressurser fra hav og land til å lage råstoff til kjemisk industri, energiproduksjon og transport.»

Den rød-grønne regjeringen tok ikke dette paradigmeskiftet på alvor. Behovet for et grønt skifte er etter regjeringsskiftet ytterligere tydeliggjort gjennom FN-rapporten «Better Growth, Better Climate: The New Climate Economy Report».

Solbergregjeringens budsjett er dessverre et skritt i feil retning.

11. Fire ulike «regimer» for forvaltningen av skogen

I en faglig basert behandling av politikken for forvaltning av skogens ressurser, er det nødvendig å forstå forskjellen mellom ulike forvaltningsregimer og stadier i utviklingen av skogpolitikken. Vi vil beskrive fire «regimer»: «rovhogst», «bærekraftig forvaltning», «forvitring» og «dynamisk, bærekraftig forvaltning».

Fattige land i en utviklingsfase vil vanligvis gå løs på sine skogressurser. For Norges del kom dette til uttrykk ved at vi fram til forrige århundreskifte tok ut to tredjedeler av stående masse av naturskog, uten å tilplante og slik sikre framvekst av ny skog.

Velstandsøkning, ny teknologi og ressursbevissthet fører deretter til at landene passerer «skogens vendepunkt» og øker mengden av skog. I denne epoken kan vi i Norge se tilbake på en nasjonal skogsatsing og tredobling av stående masse. Vi kan si at «regimet bærekraftig forvaltning» erstattet et «rovhogstregime».

Men den norske skogforvaltningen er nå ved et nytt vendepunkt ved at tilveksten er fallende. Dette «forvitningsregimet» er en følge av underutnyttelse av produksjonspotensialet ved for lav hogst og sterkt reduserte investeringer.

I Sverige realiseres det vi kan kalle et «dynamisk, bærekraftig regime»: Tilvekst, avvirkning og stående masse øker samtidig. Kina følger nå denne linjen gjennom meget omfattende påskoging. Sør-Korea er eksempel på et annet land som har gjennomført en vellykket politikk for oppbygging av skogressursene. Introduksjonen av en slik skogpolitikk faller sammen med en ny bevissthet om hvordan skogbasert sektor kan bidra til å realisere bioøkonomien og lavutslippssamfunnet.

12. Klimapolitikken og de to «skogperspektivene»

I dag er valg av «skogregime» i særlig grad koblet til klimapolitisk innsikt og forståelse av ulike virkemiddelbruk. Vi bruker her noen rendyrkede «perspektiver» som uttrykk for motsetningene mellom ulike syn. Det har i Norge gjennom lengre tid utviklet seg et stadig sterkere motsetningsforhold mellom to forskjellige perspektiv på skogforvaltning. De kan betegnes som «La skogen råtne på rot» og «Aktivt, bærekraftig skogbruk».

Disse to perspektivene står i dag mer og mer som klare motsetninger i en lite opplyst særnorsk debatt. Poenget er at det ikke nødvendigvis er en motsetning mellom målene. Men det er stor forskjell i forståelsen av de faktiske, biologiske og reguleringsmessige forhold.

Utgangspunktet for miljøbevegelsen var klassisk naturvern med vekt på estetikk og opplevelse. Senere har biologisk mangfold blitt det sentrale. Etter hvert som biologiens store potensiale gjennom bruk av fotosyntesen aktualiseres i klima-kampen, settes målkonflikten

mellom bruk og vern på spissen. Dette er en konflikt av stor betydning for vår evne til å drive rasjonell skogforvaltning.

Dersom det overordnede målet ikke er at naturen skal være urørt er det mange muligheter til å forene biologisk mangfold med bruk.

Vi har merket oss at budsjettet innebærer et mindre omfattende vern. Den konkrete avveiningen mellom disse målene tilligger ikke Skogselskapet.

13. Om skogvern i den tredje verden og Norge – avskoging og påskoging

Det må understrekes at vern ikke gagnar klimaet. Når en urskog fredes vil opptaket av karbondioksid fra atmosfæren i stor grad balanseres av utslipp som følge av at mye av skogen råtner. Ved at dette arealet ikke benyttes til karbonfangst har vi i realiteten et tap i klimaregnskapet. I tillegg gir vi avkall på substitusjonseffekten hvor biomasse kan erstatte de fossile ressursene.

Vern kan ha helt forskjellige formål og uttrykk. Vern på norsk innebærer at skogen ikke lenger skal utnyttes. Den tredje verdens tropiske regnskoger vernes mot avskoging. Hovedpoenget med det siste er å forhindre arealbruksendring og tapt karbonbinding – skog skal fortsatt være skog.

Om vi aksepterer at skog som høstes og deretter erstattes med ny skog er en fornybar ressurs, blir et sentralt klimamål å hindre avskoging og sikre arealet for fortsatt skogbruk. Både i verdensmålestokk og i Norge ligger det store klimagevinster i å øke skogenes utbredelse. Det finnes store arealer som med fordel kunne påskoges både globalt og i Norge. Det er beklagelig at store deler av norsk miljøbevegelse går mot skogplanting – påskoging – enten det skjer i den tredje verden eller spesielt i Norge. Det er sterkt beklagelig at Solbergregjeringen vil stoppe påskogingen av Norge.

Spesielt i kystskogbruket er det av historiske årsaker store arealer gjengroingsmarker som vil gi store klima- og næringsgevinster ved tilplanting med kulturskog. For de ytterste kyststrøk vil i tillegg bruk av fremmede treslag som sitka- og/eller lutzgran gi ytterligere gevinster.

Vi minner dessuten om at man ved gjentatte anledninger har foreslått overfor Regjeringen et program for gjenreising av de norske eikeskogene.

14. Investering i skogplanting internasjonalt

Ved bærekraftig bruk av biomasse kan vi skape et karbonkretsløp som gir oss energi og råvarer uten at atmosfæren belastes. Ved en dynamisk, bærekraftig utvikling av fotosyntesenæringene kan vi flytte karbondioksid fra det atmosfæriske lageret til ulike biologiske lagre. Dette kan vi gjøre nå uten å vente på ny teknologi. Den mest lettfattelige løsningen ligger i den form for skogbruk vi allerede har lang erfaring med over hele kloden.

Den 31. oktober 2013 ga Det norske Skogselskap Regjeringen et forslag om et internasjonalt program for skogreising. Her heter det:

«Mens de norske utslippene etter Kyotomålestokken er 50 mill. tonn klimagasser er den utslippsmengden som følger av at verden bruker norsk olje og gass om lag det tidobbelte av dette, ca. 500 mill. tonn

Når vi legger til grunn at en kubikkmeter skogtilvekst fanger to tonn karbondioksid vil vi måtte reise skog med en samlet årlig tilvekst på 250 mill. kubikkmeter. Til det trengs det arealer som er to til fem ganger det norske skogarealet.

Det foreslås påskoget et areal som er tilstrekkelig til å fange og lagre det som er den samlede årlige utslippsbelastningen som følge av at verden nyter godt av norsk olje og gass. En slik investering er av samme størrelsesorden som ett års overføring til oljefondet.

Dette grepet gjør det mulig for Norge gjennom egen politikk – og med lønnsomhet – å ta det globale ansvaret for sin oljesektor fullt ut. Det gir dessuten en næringspolitisk bonus ved at Norge deltar offensivt i den nye globale bioøkonomien.»

Dette forslaget har vi dessverre ikke fått noen reaksjon på selv om det ble gjentatt overfor Regjeringen etter Klimadugnaden.

15. Urskogvern er ikke til gagn for klimaet

Både Stoltenberg- og Solbergregjeringene har satset sterkt på vern av regnskogen. Det foreligger nå evalueringer med store spørsmålstegn. Det har å gjøre med at fattige områder i et tidlig stadium av sin utvikling vil drive rovhogst.

Vi vil påpeke at det gjør seg gjeldende helt grunnleggende feilaktige forestillinger om vern av urskog dersom realisering av målene for den globale klimapolitikken, gjennom skogtiltak, er overordnet andre hensyn. Vern innebærer at skogen tas ut av bruk. Når skogen råtner på rot gir vi avkall på binding av karbon, det mest virkningsfulle virkemiddelet for en grønn fremtid. Og i tillegg gir vi avkall på substitusjonseffekten.

Tapet er størst for de fattigste, fordi økt aktivitet i skogen gir inntekter til de relativt sett svakere regionene og lavinntektsgruppene så vel globalt som i Norge.

Skogvern har lenge vært et viktig mål for den norske miljøbevegelsen. I motsetning til vernestrategiene i mange andre land betyr det norske skogvernet at biomassen ikke skal høstes i det hele tatt. Når plantemateriale råtner går karbondioksidet tilbake til atmosfæren. Det betyr at norsk vern belaster klimaregnskapet. Når skog høstes, vil biomassen erstatte fossile kilder. Ved etablering av ny skog etter moderne prinsipper vil det biologiske lageret bli det dobbelte av den biomassen vi hadde i den gamle skogen. For hver prosent av skogarealet som tas ut av bruk vil den negative belastningen på klimaregnskapet være en til to prosent av våre samlede utslipp.

Dersom målet er at 10 prosent av arealet skal fredes, vil det gi et klimaavtrykk tilsvarende 5 til 10 millioner tonn karbondioksid. Tapet ligger i at vi med vern avstår fra på utholdende basis å høste fra skogens produksjon.

Vi anbefaler at det utredes konsepter for vern som gjør at biomassen i større grad kan nyttiggjøres. Skogens produksjon av biomasse – og alle dens anvendelser – er alle andre deler av den grønne økonomien totalt overlegen. Det gjelder enten perspektivet er økologi, bærekraft eller kostnadseffektivitet.

Uten å vente på ny teknologi er det store klimagevinster i straks å tilrettelegge for vesentlig økt bruk av trevirke i bygg og anlegg.

16. Samlet vurdering – hva gjør Sverige – og hva kan vi gjøre sammen med Sverige?

Vårt naboland Sverige er i ferd med å gjøre seg karbonnøytrale.

Biomassens andel av energiproduksjonen nærmer seg 40 prosent. Norge er fortsatt godt under 10 prosent. De er nå i gang med å fjerne det gjenstående forbruket av fossile energikilder.

Deres grønne skifte realiseres gjennom en dynamisk skogpolitikk; de øker kontinuerlig uttaket av biomasse, samtidig øker tilveksten og lageret av levende grønt karbon.

Ved å sammenligne Norge med Sverige synliggjøres de store uutnyttede mulighetene og skogsektorens mest lavthengende frukter i klimakampen.

Den norske kapasiteten for skogproduksjon er 30 prosent av Sveriges. For at vi skal være like bærekraftige som svenskene må ulike indikatorer for aktivitet også være 30 prosent av den svenske tilstanden. Vår tilvekst er 25 prosent av Sveriges. Avvirkningen er 10 prosent.

Den største utfordringen kommer til syne når vi sammenligner investeringsnivået. Investeringen i de norske skogene er på 3 prosent av Sveriges. Vi må tidoble våre investeringer for å ha en like bærekraftig forvaltning som vårt nærmeste naboland. Det betyr at vi må bruke et beløp av samme størrelsesorden for fremme av norsk skogbruk som det vi bruker på det internasjonale skogprosjektet.

Den nylig fremlagte rapporten fra Miljødirektoratet underbygger vår analyse av dette. Et utvidet nordisk samarbeid for å realisere lavutslippssamfunnet er sterkt å anbefale.

--- o ---